

Dret Europeu del Mercat Interior (Lliure Circulació)

Codi: 102260
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500786 Dret	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Miquel Gardeñes Santiago

Correu electrònic: Miquel.Gardenes@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Altres indicacions sobre les llengües

Atenent al nombre considerable d'estudiants d'intercanvi (Erasmus, dobles titulacions amb altres Universitats...) normalment aquest assignatura s'imparteix en espanyol.

Equip docent

Blanca Vilà Costa

Prerequisits

Dret europeu del mercat interior (lliure circulació), grup 1.

No hi ha prerequisits específics.

Impartiran docència en aquest curs els professors Blanca Vilà Costa i Miquel Gardeñes Santiago. Excepcionalment, i en la mesura en que per alguna raó els esmentats professors no puguin atendre la seva docència, podran ser substituïts per algun altre professor. Habitualment les classes s'impartiran en castellà.

Objectius

- Oferir una visió de conjunt dels principis i marc normatiu bàsic del mercat interior de la Unió Europea, conformat per les anomenades "quatre llibertats de circulació" (persones, mercaderies, serveis i capitals) i per les normes europees de protecció de la competència. La major part del curs es dedicarà a l'anàlisi de les quatre llibertats de circulació. Pel que fa al dret europeu de la competència, se'n proporcionarà únicament una introducció bàsica als seus aspectes generals.
- Permetre identificar l'impacte dels principis de la Unió Europea relatius al mercat interior en les legislacions dels Estats membres de la UE; identificació dels límits que, en aquest àmbit, el dret de la Unió imposa als ordenaments jurídics dels Estats membres.
- Familiarització amb els criteris que utilitza la jurisprudència del Tribunal de Justícia de la UE per a resoldre els possibles conflictes entre els drets de lliure circulació (de persones, mercaderies, serveis i capitals) i determinats objectius d'interès públic.

- Assolir un nivell de coneixement bàsic en les matèries tractades, que faciliti posteriors estudis més especialitzats, a nivell de postgrau.

Competències

- Argumentar i fonamentar l'aplicació de les normes jurídiques.
- Buscar, interpretar i aplicar normes jurídiques, argumentant cada un d'aquests assumptes.
- Defensar oralment de forma clara i estructurada les idees, els treballs, informes, escrits i dictàmens.
- Demostrar que es comprèn el caràcter unitari de l'ordenament jurídic i la necessària visió interdisciplinària dels problemes jurídics.
- Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
- Identificar els conflictes d'interessos subjacents en litigis i casos reals.
- Identificar, conèixer i aplicar els principis bàsics i generals de l'ordenament jurídic.
- Identificar, valorar i posar en pràctica els canvis en la jurisprudència.
- Incorporar els mecanismes necessaris per conèixer, valorar i aplicar les reformes legislatives així com per seguir els canvis que es produeixen en una determinada matèria.
- Integrar la importància del dret com a sistema regulador de les relacions socials.
- Memoritzar i utilitzar la terminologia jurídica.
- Reconèixer i resoldre problemes.
- Redactar i formalitzar treballs, informes, escrits i dictàmens.
- Ser capaç d'aprendre de manera autònoma i tenir un esperit emprenedor.
- Utilitzar els principis i els valors constitucionals com a eina de treball en la interpretació de l'ordenament jurídic.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar una visió interdisciplinària i integrada dels problemes jurídics en l'entorn internacional.
2. Buscar, interpretar i aplicar les normes jurídiques pròpies del dret internacional públic, del dret internacional privat i del dret de la Unió Europea.
3. Construir un raonament o discurs jurídic en l'àmbit del dret internacional públic, del dret internacional privat i del dret de la Unió Europea.
4. Defensar oralment de forma clara i estructurada les idees, els treballs, informes, escrits i dictàmens.
5. Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
6. Identificar i conèixer els continguts bàsics de cada una de les especialitats indicades.
7. Identificar i valorar els canvis i l'evolució de la jurisprudència en un context de pluralitat d'ordenaments.
8. Integrar la importància del dret com a sistema regulador de les relacions socials, i contextualització del fenomen jurídic a l'entorn internacional.
9. Memoritzar i utilitzar la terminologia pròpia del dret internacional públic, del dret internacional privat i del dret de la Unió Europea.
10. Reconèixer i resoldre problemes.
11. Redactar i formalitzar treballs, informes, escrits i dictàmens.
12. Ser capaç d'aprendre de manera autònoma i tenir un esperit emprenedor.
13. Utilitzar els valors constitucionals com a criteri d'interpretació i resolució de conflictes, especialment en cas que es produeixi una contradicció entre els principis fonamentals dels diferents sistemes jurídics.
14. Valorar els canvis i les reformes legislatives en un context de pluralitat d'ordenaments.
15. Valorar els conflictes d'interessos subjacents en les qüestions legals que es plantegen en un entorn internacional.

Continguts

Resum bàsic del contingut del curs:

Tema 1: Introducció

PART I: LES LLIBERTATS DE CIRCULACIÓ

Tema 2: La lliure circulació de mercaderies (I)

- Qüestions generals.
- Els drets de duana i les exaccions d'efecte equivalent.
- Els tributs discriminatoris i els tributs protectors de la producció nacional.
- Els remeis als obstacles fiscals contraris al dret de la UE.

Tema 3: La lliure circulació de mercaderies (II)

- La prohibició de restriccions quantitatives i de mesures de efecte equivalent (MEE).
- Condicions per a l'existència d'una mesura restrictiva en el sentit de l'art. 34 TFUE.
- Les mesures específicament aplicables a les exportacions: l'art. 35 TFUE.
- La justificació de les mesures restrictives: el dret derivat. Les « exigències imperatives » o raons d'interès general. L'article 36 TFUE.
- Altres instruments.

Tema 4 : La lliure circulació de persones

- Introducció i qüestions generals.
- Règim d'entrada i residència a Espanya dels nacionals dels altres Estats membres de la UE.
- La lliure circulació de treballadors.

Tema 5: El dret d'establiment i la lliure prestació de serveis

- Aspectes generals.
- Restriccions als drets d'establiment i prestació de serveis.
- Supòsits específics.

Tema 6: La lliure circulació de capitals i de pagaments

- Distinció entre els moviments de capitals i els pagaments.
- Evolució de la normativa de la UE en matèria de moviments de capital.

PART II: EL DRET DE LA COMPETÈNCIA DE LA UNIÓ EUROPEA

Tema 7: Introducció i conceptes fonamentals

- Objectius i destinataris del dret europeu de la competència.
- Conceptes d'empresa i de mercat de referència.
- Àmbit d'aplicació territorial del dret europeu de la competència. Relacions entre el dret europeu de la competència i els drets dels Estats membres.

Tema 8: Conductes de les que s'ocupa el dret de la competència

- Conductes prohibides:

a) els acords entre empreses restrictius de la competència.

b) l'abús de posició dominant.

- Conductes sotmeses a control:

a) el control de les operacions de concentració.

b) els ajuts d'Estat a les empreses.

Metodologia

Les classes teòriques es basen en l'exposició per part del professor dels temes corresponents.

La part de treball en aula es dedicarà fonamentalment a analitzar i resoldre casos de la jurisprudència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea, i a resoldre casos pràctics. També es considerarà treball en aula el temps dedicat als comentaris i preguntes per part de l'alumnat.

El *modus operandi* dels casos pràctics serà el següent: el professorat plantejarà un cas per escrit, que els estudiants hauran de resoldre també per escrit, a l'aula, durant un temps aproximat d'una hora. Després de lliurar les respostes per escrit s'obrirà un debat en el que, a través d'intervencions orals, es discutirà sobre el cas i els criteris per a solucionar-lo.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Docència teòrica	22,5	0,9	6, 7, 8, 9, 13, 14, 15
Treball en aula (discussió i resolució de pràctiques, comentaris i preguntes)	22,5	0,9	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Tipus: Autònomes			
Lectura de bibliografia, estudi i cerca de materials	100	4	2, 6, 7, 8, 9, 10, 14, 15

Avaluació

Avaluació:

Es preveuen tres activitats avaluables:

1) Resolució per escrit d'un cas pràctic que afecti a alguna o algunes de les llibertats de circulació: 40 % de la qualificació de l'assignatura.

2) Prova o examen final: resposta a dues preguntes de caràcter teòric (50 % de la qualificació de l'assignatura).

3) Participació a classe, fonamentalment a través de la resolució per escrit de casos pràctics d'assaig i d'intervencions orals (10 % de la qualificació de l'assignatura). Més que els resultats assolits, en aquest apartat es valorarà fonamentalment la participació en les activitats de pràctiques.

Les activitats 1) i 3) es faran durant el curs. La data del cas pràctic mencionat a l'apartat 1) s'anunciarà al campus virtual durant els primers dies del curs. L'activitat 2) es farà en la data d'examen prevista per la Facultat de Dret.

Per a superar l'assignatura és necessari obtenir una nota mitjana mínima de 5 punts sobre 10.

Reavaluació:

Qui no hagi superat l'avaluació podrà optar a la reavaluació. No és necessari haver-se presentat prèviament a l'examen final d'avaluació per a poder concórrer a la reavaluació. La prova de reavaluació consistirà en la realització d'un examen de dues hores que inclourà els següents elements: dues preguntes de tipus teòric i la resolució d'un cas pràctic. Cadascuna de les preguntes teòriques suposarà un 25 % de la qualificació. El 50 % restant correspondrà al cas pràctic.

La prova de reavaluació es farà en la data prevista per la Facultat de Dret.

Per a superar l'assignatura en el context de la reavaluació igualment es requerirà una nota mitjana mínima de 5 punts sobre 10.

En aplicació de la normativa acadèmica corresponent, hi haurà la possibilitat de revisió d'examen, tant a l'avaluació ordinària com a la reavaluació. Quan es publiquin les qualificacions es publicaran també la data, hora i lloc de la revisió. Haurà de transcórrer un temps mínim de 24 hores entre la publicació de les notes i la revisió.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Cas pràctic avaluable	40 % (4 punts sobre 10)	1	0,04	1, 2, 3, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Examen final	50 % (5 punts sobre 10)	1	0,04	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15
Participació a classe	10 % (1 punt sobre 10)	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 15

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA I RECURSOS D'INTERNET

BIBLIOGRAFIA DE CARÀCTER INTRODUCTORI

(de lectura obligatòria)

Abellán Honrubia, Victoira y Vilà Costa, Blanca (dirs.); Olesti Rayo, Andreu (coord.), *Lecciones de Derecho comunitario europeo*, Barcelona, Ariel, 2012, temas VIII a XI.

BIBLIOGRAFÍA ESPECIALIZADA RECOMANADA

Autors diversos: número monogràfic de la *Revista Aranzadi de Unión Europea* (número 10, d'octubre de 2012) dedicat a la commemoració dels vint anys del mercat interior europeu.

Agència dels Drets Fonamentals de la UE / Consell d'Europa, *Manual de Derecho europeo sobre asilo, fronteras e inmigración*, Oficina de Publicacions Oficials de la UE, Luxemburg, 2014.

Barnard, Catherine, *The Substantive Law of the EU: The Four Freedoms*, Oxford University Press, 5^a ed., 2016.

Beneyto Pérez, José M^a (dir.), Maíllo González-Orús, Jerónimo, Becerril Atienza, Brelén (coords.), *Tratado de Derecho y políticas de la Unión Europea (tomo VI: mercado único europeo y unión económica y monetaria)*, Aranzadi, 2014.

Beneyto, José M^a y Maíllo, Jerónimo (dirs.), Corti, J., Milla, P. (coords.), *Fostering Growth in Europe: Reinforcing the Internal Market*, Madrid, CEU ediciones, 2014.

De Grove-Valdeyron, Nathalie, *Droit du marché intérieur européen*, Paris, LGDJ, 5^a ed., 2017.

Direcció General d'Empresa i Indústria, Comissió de la UE, *Libre circulació de mercaderies. Guia para la aplicació de las disposiciones del tratado que rigen la libre circulación de mercancías*, Luxemburgo, Oficina de Publicaciones de la Unión Europea, 2010 (s'hi pot accedir a través d'Internet).

Dubois, Louis y Blumann, Claude, *Droit matériel de l'Union Européenne*, Paris, Montchrestien, 7^a ed., 2015.

Fernández Navarrete, Donato, *Fundamentos económicos y políticas de la UE*, Madrid, Delta, 2014.

García Cruces, José Antonio (dir.), *Tratado de Derecho de la competencia y de la publicidad*, tomo I, Valencia, Tirant lo Blanch, 2014.

García Murcia, Joaquín (dir.), *Libertad de circulación y derechos de protección social en la Unión Europea*, Lisboa, Jurvã editorial, 2016.

Grynfolgel, Catherine, *Droit européen de la concurrence*, Paris, LGDJ, 2016.

Gutiérrez Velasco, Íñigo (coord.), *El Tribunal de Justicia de la UE ante el espejo del Derecho social*, Valencia, tirant lo Blanch, 2017.

Kaupa, Clemens, *The Pluralist Character of the European Economic Constitution*, Hart Publishing, 2016.

López Escudero, Manuel y Martín y Pérez de Nanclares, José (coords.), *Derecho comunitario material*, Madrid, McGraw-Hill, 2000.

Martos García, Juan Jesús, "Las exacciones de efecto equivalente a los derechos de aduana en la Unión europea. Análisis jurisprudencial", *Crónica Tributaria*, núm. 144, 2012, pp. 55-87.

Oliva, Anne Marie, *Leçons de droit matériel de l'Union Européenne*, Paris, Ellipses, 2013.

Pérez de las Heras, Beatriz, *El mercado interior europeo. Las libertades económicas: mercancías, personas, servicios y capitales*, Universidad de Deusto, 2^a ed., 2008.

Reich, Norbert i altres, *Understanding EU Internal Market Law*, Intersentia, 3^a ed., 2015.

Sánchez, Víctor M^a. (dir.), *Derecho de la Unión Europea*, Barcelona, Huygens, 2010 (temas 6 y 23 a 26).

Signes de Mesa, Juan Ignacio, Fernández Torres, Isabel, Fuentes Naharro, Mónica, *Derecho de la competencia*, Cizur Menor (Navarra), Civitas / Thomson-Reuters, 2013.

Verschueren, Herwig (ed.), *Residence, Employment and Social Rights of Mobile Persons. On How EU Defines Where They Belong*, Intersentia, 2016.

REVISTES ESPECIALITZADES

Cahiers de Droit Européen

Civitas. Revista Española de Derecho Europeo

Common Market Law Review

Cuadernos Europeos de Deusto

European Law Review

Gaceta Jurídica de la Unión Europea y de la Competencia

Europe

Noticias de la Unión Europea (anteriormente Noticias CEE)

Revista Aranzadi de Unión Europea

Revista de Derecho Comunitario Europeo (anteriormente Revista de Instituciones Europeas)

Revista de Derecho de la Unión Europea

Revista de Estudios Europeos

Revista Electrónica de Estudios Internacionales

Revista Española de Derecho Europeo

Revista General de Derecho Europeo (portal jurídico "iustel", en <http://www.iustel.com>)

Revista JurídicaLaLey (suplemento "Unión Europea", de aparición mensual)

Revue du Droit de l'Union Européenne (anteriormente *Revue du Marché Unique Européen*)

Revue du Marché Commun et de l'Union Européenne (anteriormente *Revue du Marché Commun*)

Revue Trimestrielle de Droit Européen

LLOCS D'INTERNET INTERESSANTS

- Unió Europea:

<http://www.europa.eu/>

- Dret i procediments legislatius de la UE (pàgina EUR-Lex):

eur-lex.europa.eu/homepage.html

- Tribunal de Justícia de la Unió Europea:

<http://curia.europa.eu/>

- Web sobre temes diversos de la UE:

europa.eu/european-union/topics_es.htm

En particular, poden interessar les entrades següents: "Ciudadanía de la UE", "Competencia", "Consumidores" i "Mercado único".

- Xarxa SOLVIT:

<http://ec.europa.eu/solvit/index.htm>